

811.163.41'282.2(498)

811.163.41'342

<https://doi.org/10.18485/sj.2020.25.1.25>

АЛЕКСАНДРА Р. ЛОНЧАР*
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 15. 10. 2019.
Прихваћен: 15. 01. 2020.

СРПСКИ ГОВОРИ У РУМУНИЈИ – МЕЂУЈЕЗИЧКИ УТИЦАЈИ ИЗ ПРОЗОДИЈСКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ**

У раду се наводе основне прозодијске црте српских говора у Румунији. Предмет рада је упоредна анализа двају српских говора са подручја Румуније: румунског Баната и Дунавске клисуре у светлу међујезичке интерференције на прозодијском плану. Циљ рада је да се представе инвентар и дистрибуција прозодема у овим говорима, а затим сагледа и утицај румунског језика који се на плану прозодије огледа у губљењу дистинкција у квалитету, доследно скраћеном поста акценатском квантитету и присуству експираторног акцента.

Кључне речи: српски говори у Румунији, румунски Банат, Дунавска клисура, акценат, српски језик, румунски језик, балканизми, интерференција.

1. УВОД

Банат је од давнина био насељен словенским живљем који је у стручној литератури познат као „најстарији словенски слој”, чији су потомци, највећим делом, данашњи банатски Срби (Радан 2014). Ту чињеницу потврђују не само

* aleksandra.loncar.raicevic@filfak.ni.ac.rs

** Овај текст настао је као резултат рада на пројектима *Истраживање културе и историје Срба у Румунији*, који се реализује уз помоћ Центра за научна истраживања и културу Срба у Румунији при Савезу Срба у Румунији и *Српски језик некад и сад: лингвистичка истраживања* (ФФ 360/1-16-10-01) који се реализује у оквиру Филозофског факултета Универзитета у Нишу.

историјски (Поповић 1955: 38), него и лингвистички (Радан 2014: 317, Томић 1990) и етнографски радови (Ердељановић 1925: 276–284, 300–304).

Најбољу потврду о томе да су Јужни Словени аутохтона етничка компонента на банатским просторима пружа нам банатска топонимија која има претежно словенски карактер (Радан 2014: 317; Поповић 1955: 42). Све до почетка XI века, тј. до припајања Баната Угарској, банатско становништво сачињавали су Јужни Словени у мањој мери Бугари и Румуни (Радан 2014: 317; Поповић 1955: 68), а након припајања Баната Угарској краљевини, ову област насељавају у мањем броју и Мађари. Срби су представљали главну етничку компоненту на банатским просторима све до XIV века, након чега је освајање српских средњовековних држава (XIV–XVII век) од стране Турака узроковало бројне сеобе и досељавање Срба из области јужно од Дунава (највише из Рашке) и у Банат (Радан 2014: 318). Тај прилив досељеника ојачаће српски стариначки етнички елемент (Ивић 2001: 65; Поповић 1955: 103).

Познато је да Банат представља мултиетничку и мултилингвалну средину у којој је „непрекидни вишевековни контакт и/или суживот банатских Срба са румунским банатским живљем, који траје практично од доласка Јужних Словена на Балкан, имао за последицу међусобне утицаје који су оставили видне трагове у говорима банатских Срба и Румуна” (Радан 2009: 289–302). С обзиром на такву ситуацију припадници ових заједница су неизбежно двојезични, говоре и локалним идиомима и румунским језиком. Оба језика су у приватној (породица, пријатељи) и у службеној, јавној употреби. Без обзира на чињеницу што је ова група компактна и стабилна, број становника је у сталном опадању.

Међусобни утицаји и интерференције, на лингвистичком плану, по правилу, обухватају различите нивое језичке структуре (фонетски, морфолошки, синтаксички, лексички). Овај рад представља опис прозодијског система српских говора румунског дела Баната, првенствено са синхронијског аспекта.

2. ИНТЕРФЕРЕНЦИЈА

Велики број радова о прозодијској интерференцији и њеном утицају на формирање страног акцента потврђују актуелност и оправданост бављења овим проблемима у језику. Зачетници ове традиције у руској школи су група фонетичара Лењинградске научне школе лингвистике на челу са Р. Зиндером и Л. В. Бондарком који су истакли важност фонолошких истраживања за развој систематског приступа проучавања говорне активности (Николајев и др. 2015). Дела А. Метлука сматрају се веома иновативним у области проучавања

интеракције прозодијских система језика и у њима су формулисане теоријске основе и методолошки принципи проучавања прозодијске интерференције.

Фенеомен билингвизма или двојезичности многи научници сматрају неодвојивим од интерференције U. Weinreich, L.V. Shcherba, R. Jacobson, E. Haugen, A. Martin, L. I. Barannikova, N. A. Lyubimova, A. A. Metluk, G. N. Vishnevskaya, J. A. Dubovsky, A. B. Mishin, L. G. Fomichenko, G. N. Chirsheva, I. G. Bubnov, A. I. Rabinovich, Yu. A. Zhlutenko, E. A. Filatova, N. V. Sukhova (Николајев и др. 2015). Они сматрају да се интерференција манифестује на свим језичким нивоима, али је нарочито уочљива у фонетици, када је процес интерференције објективан и не зависи од воље говорника.

Интерференција у дијалекатским прозодијским системима може настати у сусрету једног дијалекта са другим, са стандардом и са неким од балканских језика (Бошњаковић 2014: 7). У сусрету два дијалекта, оног са старом и оног са новом акцентуацијом, обично ће се у првом започети процес померања силазних акцената ка почетку речи (*лòпата*: *лопàта*); у сусрету неког од старосрпских дијалеката и стандарда може доћи до прихватања само новог места акцента или са силазном интонацијом (*профѐсоре* > *прђфесоре* : *прђфесоре*), а код говорника са експираторном интонацијом и појаве хиперкорекције или дужења (*прђфесоре*). Српски говори у контакту са другим балканским језицима такође имају нарушен прозодијски систем¹, о чему сведоче радови у којим се анализирају српско-албански језички односи (Станишић 1995); српски говори у контакту са мађарским, румунским и словачким језиком (Степановић 1994)² и српски говори у контакту са мађарским (Милорадовић 2007).

3. АКЦЕНАТСКО-ИНТОНАЦИОНА СВОЈСТВА ТОНСКИХ И ДИНАМИЧКИХ СИСТЕМА

Акценатски систем српског стандардног језика заснован је на новоштокавском дијалекту. Он представља сложен систем који се састоји од шест прозодема: четири акцената, која се разликују по квалитету (силазност – узлазност) и квантитету (дужина – краткоћа), неакцентовану дужину и неакцентовану

¹ Анализирајући српско-албанске језичке односе Вања Станишић наводи измене на прозодијском плану у зетско-сјеничким, косовско-ресавским и призренско-јужноморавским говорима који су изложени албанском језику. На првом месту уочено је губљење тонских опозиција, тј. замена дугоузлазног акцената догосилазним (*гла̀ва* > *г̀ла̀ва*, *на̀род* > *н̀арод*) у говору Озринића, Комана, Загарача и Вучитрна; у метохијском и мрковићком говору на месту краткосилазног јавља се дугосилазни (*ж̀ито* > *ж̀ито̀*) (Станишић 1995: 47–48).

² Српски говори у Мађарској под утицајем најпре мађарског, а затим и румунског и словачког језика имају нарушен прозодијски систем који се огледа у дужењу кратких акцената (*стáница* > *стáница̀*), скраћивању дугих акцената (*ру́чак* > *ру́чак̀*) и силазним акцентима уместо узлазних (*госпòдин* > *госпòдин̀*) (Степановић 1994: 120).

краткоћу. На основу типолошке припадности сврстава се у језике са тонским системом. Акценти у српском језику су следећи: краткосилазни (â): *бра̂т, пѣсма, ја̂бука*; краткоузлазни (à): *жѣна, сѣстра, вѣда, ливада*; дугосилазни (ā): *ма̄јка, нѣћ, снѣг, здравље*; дугоузлазни (á): *дѣте, врата, глава*. У појединим регионима српске језичке области постоје и другачији акценатски системи: стара акцентуација са два силазна и дугим узлазним акцентом у косовско-ре-савском дијалекту српског језика, и динамичка акцентуација са експираторним акцентом у источним говорима штокавског дијалекта, у призренско-тимочкој регији.

Румунски језик има ударни или динамички нагласак као и сви други романски језици (са изузетком француског). Уопштено, нагласак пада на крајњи десни слог прозодијске речи (то јест, на коренски или деривациони материјал, али искључује инфлексије и крајње флексијске самогласнике). У румунском језику акценат није фиксиран и може заузимати различите позиције унутар речи: а) последњи слог (accent oxiton): *popór*; б) претпоследњи слог (accent paroxiton): *cárte*; в) антепенултиму (accent proparoxiton): *márgine, sárcinǎ*; г) четврти или пети слогу од краја речи: *véveriță, dóisprezece*.

Предмет овог рада јесте анализа акценатских система двају српских говора у Румунији – први је новоштокавски, са четвороакценатским системом, а други одликује стара акцентуација. Као корпус за истраживање послужили су нам спонтани говори са испитаницима из румунског Баната и Дунавске клисуре у трајању од десет сати. На основу индекса фреквенције прозодијских особина у идиолектима говорника са овог подручја покушаћемо да утврдимо фазе нарушавања акценатског система и крајње резултате његове балканизације, где под балканизацијом подразумевамо нарушавања српског дијалекатског прозодијског система под утицајем неког балканског језика. Опште је познато да ће у сусрету компликованијег и једноставнијег система доћи до прилагођавања првог овом другом. Истраживањем је обухваћен прозодијски материјал који је разврстан на основу судбине акцената у следећим позицијама:

1. ˘ иза неакцентоване краткоће (на отвореној и затвореној ултими);
2. ˘ акценат у медијалној позицији;
3. ˆ акценат иза неакцентоване краткоће (на отвореној и затвореној ултими);
4. ˆ акценат у медијалној позицији иза краткоће;
5. ˆ иза неакцентоване дужине (на отвореној и затвореној ултими);
6. ˘ акценат у медијалној позицији иза неакцентоване дужине;
7. ˆ акценат иза неакцентоване дужине (на отвореној и затвореној ултими);
8. ˆ акценат у медијалној позицији иза неакцентоване дужине.

4. РУМУНСКИ БАНАТ

Већина Срба у румунском делу Баната говори шумадијско-војвођанским дијалектом који је подељен у три локална типа: први, северни, који обухвата места северно од Темишвара и Поморишје, други, централни, који се простире између Тамиша и Балканских планина и трећи, јужни, који обухвата поједина села у дунавској долини (Живковић 1976: 274–275).

Говор насеља источног историјског Баната, чију прозодијску слику представљамо у овом раду (Дињаш, Рудна, Шенђурац) уклапа се у дијалекатску слику шумадијско-војвођанских говора. У оквиру граница овог говора могу се разликовати два говорна типа: „тамишки, у простору од тока Бегеја ка југоистоку, све до границе смедеревско-вршачког дијалекта, и кикиндски, на северу Баната”, с тим да тамишки говорни тип има особине које га приближавају косовско-ресавским говорима јер се често могу јавити примери са силазним акцентима ван првог слога. Према наводима Ивића, Бошњаковића и Драгин, говори Рудне, Дињаша, Семартона, Иванде, Гада и Чавоша сврстани су у тамишку зону (Ивић и др. 1994: 60–63). У насељима у којима смо вршили истраживања српско становништво је окружено румунским живљем, а осим тога, румунски језик је и службени језик и језик медија. С обзиром на такву ситуацију, припадници оваквих заједница, неизбежно су двојезични.

На основу анализираниог материјала са подручја источног Баната може се закључити да овај говор представља новоштокавски говорни тип³ (*вòда, зèмља, òтац, кòмшија, кòшуља, нèдеља, стòлица пòродица*) са елементима староштокавске акцентуације и траговима непренесених акцената (*астàл, Банàт, бунàр, занàт, истòрија, колàч, кромпìр, мизèрија, пасуљ, пешкìр, Темишвàр*), који је захваћен процесом романизације. Иако овај говор у основи карактерише новоштокавски четвороакценатски систем, увелико је отпочео процес његовог нарушавања, о чему ће бити више речи у овом раду.

У овом говору је очигледан „процес ликвидације фонолошког тона” са јасно назначеном тенденцијом неутралисања некадашње изразите тонске дистинкције код дугих (*вòјска > вòјска, лèђа > лèђа, бíла > бíла*) и кратких акцената (*крèвет > крèвет, стòлица > стòлица, пòбегли > пòбегли*), уз факултативну појаву акцената са силазном интонацијом уместо очекиваних са узлазном. Наводимо примере у реченичном контексту: *Ми смо били млàди.// Времена су била тèшка.// Они су отишли њиним пùтом.// Шест дана смо били*

³ Померањем краткосилазног акцента на неакцентовани квантитет са отворене и затворене ултима у већини случајева реализује се дугоузлазни акценат: *врàта, глàва, снага; вишак, òказ, зàтвор, нàрод*. Када је реч о медијалној позицији, доследно се реализује дугоузлазни акценат: *казíвали, испрìчали, прода́вали, поса́дили, упàлили*. Повлачењем дугосилазног акцента на претходне дуге слоге добијен је дугоузлазни акценат: *ћèрка, Швàба; вùчеш, личиш, обùчеш, пресвùчемо* (Лончар Раичевић 2017: 166).

у вагџне. // Није то било као сад. // Мој свекар је тако кџао. // Он је то средио. // Сам била врѣдна. // У октџбар долази. // Пчеле рѣдилице.

Сам процес неразликовања двеју интонација, силазне и узлазне, резултат је општих интонационих прилика на чије је стварање утицао билингвизам (Ивић 1985: 158).

У овом говору присутан је процес дужења кратких акцената: *бџа-тог > бџа-тог, дџлазио > дџлазио, дџишли > дџишли, кџшуље > кџшуље, њџегови > њџегови, џркестар > џркестар, кџртили > кџртили, нџмазан > нџмазан, нџправу > нџправу, џстанем > џстанем, џстанемо > џстанемо, џтишли > џтишли, прџлазимо > прџлазимо, рџзрушу > рџзрушу, сџдели > сџдели, уџплашио > уџплашио*, који је у литератури у којој је обрађивана слична тематика окарактерисан као кановачки акценат (Бошњаковић/Вареника 2008). Наведене позиције у којима је забележено дужење акцената јасно потврђују да се овај акценат среће у кановачкој позицији, али и изван ње, па је сасвим оправдано тумачење да се ради о специјаном дужењу насталом у процесу нарушавања прозодијског система.

Губљење постакценатског квантитета такође представља прозодијску црту коју бисмо могли довести у везу са утицајем румноског језика. У овом делу Баната, нарочито у тамишкој зони, учестало је губљење постакценатских дужина у свим позицијама (*вџде, гџаве, сџестре, пет гџодина, пџвамо*), осим иза краткоузлазног акцената у финалном затвореном слогу (*нџпрѣд, сџестрџм, кџзџм, кџсџм*) и медијалном слогу (*уџрѣди*), што се може тумачити близином смедервско-вршачког дијалекта, док је у другим местима, у околини Темишвара ова појава вероватна резултат српско-румунског билингвизма.

Под утицајем румунског језика, који не познаје тонске опозиције, у појединим примерима дошло је до промене краткоузлазног у краткосилазни акценат (*вџда > вџда, дџџа > дџџа, дџишла > дџишла, иџшли > иџшли, јџдно > јџдно, мџгла > мџгла, џтаџ > џтаџ, сџџло > сџџло сџестра > сџестра, тџрџух > тџрџух*), али и померања дугоузлазног у краткосилазни акценат (*нџмају > нџмају, прџџају > прџџају*).

Наведени примери јасно указују да је прозодијски систем сигурно један од сегмената српских говора у Банату који је претрпео и даље трпи велике промене. Процес упрошћавања акценатског система многи истраживачи објашњавају снажним и дуготрајним утицајем румунског језика. Говорећи о процесу ликвидације фонолошког тона у банатским говорима под утицајем румунског језика, Павле Ивић је констатовао да је процес у појединим местима румунског Баната толико одмакао да се може чути експираторни акценат сличан акценту призренско-тимочких говора и акценту румунског језика (Ивић 1990: 193). Овде се најпре мисли на говор темишварских Срба код којих је румунски утицај најјачи, а у сличној ситуацији се налазе Карашевци и Свиничани.

5. ДУНАВСКА КЛИСУРА

Говор Белобрешке, на основу којег ће бити представљене основне црте овог говорног типа, припада групи клисурских говора које П. Ивић сврстава у смедеревско-вршачки дијалекат (Ивић 1999: 331), који одликује комбинација старије акцентуације и шумадијско-војвођанске замене јата, екавске са доста икавизама (Ивић 1999: 328). Једна од најизразитијих особина овога говора је староштокавски тип акцентуације, тј. новији троакценатски систем изведен из старосрпског двоакценатског инвентара. Инвентар прозодема подразумева троакценатски систем са сачуваном предакценатском дужином и радикално скраћеним квантитетом иза акцента. Акценатске карактеристике указују на велику сличност овог говора са говорима у југоисточном делу Баната око Вршца и Беле Цркве, у којима се развио један нарочит говор, релативно архаичан, али са многим знацима мешавине.

Анализа прозодијског система показала је да овај говор поседује типичне одлике косовско-ресавске акцентуације⁴ у којем су присутни и процеси разградње акценатског система, настали као резултат утицаја румунског језика.

У говору Дунавске клисуре уочено је губљење постакценатског квантитета у свим позицијама (*дăрујем, пџвијеш, прискџчи, притџкне, прихвџту: од сџстре, од кџће, пет зџдина*)⁵, као и скраћивање квантитета акценатованих слогова. Ова појава се огледа првенствено у скраћивању дугосилазних акцената у краткосилазни у крајњем отвореном слогу којем претходи предакценатска дужина (*мрџи, одсџчу; из бџитџ*). Иста тенденција примећена је и у говору Галипољских Срба, затим у Крушчици и у Врачевом Гају (Ивић 1990: 192). Опсежнија истраживања говора Банатске клисуре могла би да покажу у којој мери је ова појава узела маха.

У великом броју примера уочено је и скраћивање акцената, где се може претпоставити постојање експираторног акцента (*дџн, нџт, дџђе, кџжем, се кџрти, се кџпа, се нџта, се спрџма*), као још једног од показатеља аналитичких појава које су захватиле клисурске говоре у целини⁶. На основу Ивићевих

⁴ Дистрибуција акцената је следећа: 1. Краткосилазни се среће на иницијалном и медијалном слогу (*сџстра, чарџпа*); 2. Дугосилазни акценат има слободну дистрибуцију (*урџдим, овџј, Темџшвар*); 3. Дугоузлазни се може наћи само на пенултими (*одсџче, шеџиџре*). За ове говоре карактеристично је старо место силазних акцената, при чему се кратки силазни акценти повлаче са ултима: *вџда, жџна, дџшла; дџнас, жџвот, јџстук*. Нарочиту стабилност показује дугосилазни акценат у финалном отвореном и затвореном слогу, као у примерима: *горџи, губџи, зовџе; колџч, таџџр, шеџџр* (Лончар Раичевић 2018).

⁵ У српском делу Баната, посебно у тамешкој зони скраћивање постакценатских дужина тумачи се близином смедеревско-вршачког дијалекта, док је у другим пунктовима (Радојево, Темџшвар) резултат српско-румунског билингвизма (Бошњаковић 2014: 10).

⁶ Слична запажања о постојању експираторног акцента у говору Белобрешке износе и С. Милорадовић (2007: 575) и Ж. Бошњаковић у говору источне Шумадије (2008: 100–101).

података, код Срба у Темишвару такође долази до скраћивања дугосилазног и дугоузлазног акцента „у полудуги силазни, па чак и у експираторни акценат: *pām̃tim > pām̃tim, trā̃žijo > trā̃žijo*” (Ивић 1990: 193).

Одлика говора Дунавске клисуре, као, уосталом, и других говора у несловенском окружењу, јесте појава силазних наместо узлазних акцената – у дугим и кратким слоговима: *dēte > дēте, plātno > плātно, tōrba > тōрба; dōruchak > дōручак, сѣло > сѣло*, што представља још једну особину која указује на започет процес аналитизације у овим говорима. Укидање тонских опозиција може се објаснити румунским утицајем, чији акценатски систем не познаје квалитативне опозиције.⁷

Сличан тип скраћивања забележен је и у источној Шумадији, где се „порекло овог скраћивања може довести у везу са влашким супстратом или са говорима торлачке зоне” (Бошњаковић 2014: 12). Међутим, у извесном броју примера започет је и обрнут процес, тј. дужење кратких акцената у дугоузлазни (*jāstuk > јāстук, мōгла > мōгла, фрūштук > фрūштук*), што овај говор, упркос ранијим запажањима, повезује са говорима око Вршца и Беле Цркве а не раздваја од њих.

Анализа прозодијских одлика испитиваног говора показала је, с једне стране, да овај говор поседује типичне одлике косовско-ресавске акценатуације, а с друге, да су истовремено у њему започети процеси нарушавања акценатског система, чему, свакако, доприноси специфична ситуација у којој се говори Дунавске клисуре налазе као српски говори у несловенском окружењу.

6. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ

На основу анализе прозодијских система косовско-ресавског и шумадијско-војвођанског дијалекта у српским говорима у Румунији можемо закључити следеће:

- а) да се балканистичке црте огледају у губљењу наеакцентованог и акцентованог квантитета и у шумадијско-војвођанском и у косовско-ресавском говору у румунском делу Баната;
- б) да се балканистичке црте јављају факултативно, те да се у многим примерима јављају дублетни облици;

⁷ Када је реч о другим српским говорима на територији Румуније укидање тонских опозиција јавља се у Ченеју и Темишвару (Драгин 2018 : 68) и уз саму границу са српске стране (Радоево) (Драгин 2012: 37).

У српским клисурским говорима у Румунији Милорадовић примећује наглашену тежњу ка неутрализацији некадашње јасне тонске дистинкције код дугих акцената (Милорадовић 2015: 76).

- в) да губљење тонских опозиција – замена краткоузлазног акцента краткосилазним и замена дугоузлазног акцента дугосилазним, такође спада у заједничку особину оба српска говора у Румунији;
- г) да се код мањег броја информатора јавља дужење акцената.

Векови суживота и интеракције Срба и Румуна на просторима Баната резултирали су снажним румунским утицајем на све словенске варијетете. Када је реч о говору банатских Срба, „снажан утицај румунског језика остварен је како у условима дуготрајног и континуираног контакта банатских Срба са банаатским Румунима, тако и услед директног дејства румунског језика оствареног посредством оних Румуна који су се током времена помешали са Србима, те су научили идиом мештана и били асимиловани” (Радан 2014: 329).

Утицај је видљив на многим лингвистичким нивоима, али се један део фонолошких и прозодијских црта може објаснити управо интерференцијом и дуготрајним утицајем румунског језика, који има једноакценатски систем.

ЛИТЕРАТУРА

- Бошњаковић 2008:** Ж. Бошњаковић, Фонетске особине говора источне Шумадије, *Српски дијалектолошки зборник*, LV, 1–322.
- Бошњаковић 2014:** Ж. Бошњаковић, Фазе и резултати балканизације прозодијског система у говорима шумадијско-војвођанског дијалекта Срба у Румунији, *IWoVA VIII, Реферати VIII међународног скупа о балтословенској акцентологији, Славистички зборник*, Нова серија, књига I, Нови Сад, 7–16.
- Бошњаковић/Вареника 2008:** Ж. Бошњаковић, С. Вареника, Прозодијске особине говора села Рудне (Румунија), *Зборник Матице српске за славистику*, 74, 219–230.
- Драгин 2012:** Г. Драгин, Напомене о говору Радојева у средњем Банату, *Зборник за језике и књижевност Филозофског факултета у Новом Саду*, II, 35–40.
- Драгин 2018:** Г. Драгин, Из акценатске проблематике српских клисурских говора у Румунији, *Исходишта*, 4, Темишвар – Ниш, 61–74.
- Ердељановић 1925:** Ј. Ердељановић, Трагови најстаријег словенског слоја у Банату, *Niederlův sbornik*, Прага, 275–308.
- Живковић 1976:** М. Живковић, О српским и хрватским говорима у Банату, *Сведочанства о српско(југословенско)-румунско културним и књижевним односима*, Букурешт, 271–296.

- Ивић 2001:** П. Ивић, *Дијалектологија српскохрватског језика. Увод у што-кавско наречје*, Целокупна дела, II, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижевница Зорана Стојановића.
- Ивић и др. 1994:** П. Ивић, Ж. Бошњаковић, Г. Драгин, Банатски говори шумадијско-војвођанског дијалекта. *Српски дијалектолошки зборник*, XL, 1–419.
- Лончар Раичевић 2017:** А. Лончар Раичевић, О акценатским карактеристикама српских говора у Румнији (говор Дињаша), *Исходишта*, 3, Темишвар – Ниш, 159–169.
- Лончар Раичевић 2018:** А. Лончар Раичевић, О акценатским карактеристикама српских говора у Банатској Клисури (Белобрешка), *Исходишта*, 4, Темишвар – Ниш, 159–171.
- Милорадовић 2007:** С. Милорадовић, И ракију пијем сас медом, Дијалекатска слика Белобрешке (Румунија), *Probleme de filologie slavă*, XV, Timișoara, 573–580.
- Милорадовић 2015:** С. Милорадовић, Српски периферни говори – међујезички утицаји и балканистички процеси, *Gwary Dzis* – vol. 7, 71–82.
- Николајев и др. 2015:** А. Nikolaev, Е. Parfenov, I. Artemiev, Foreign Language Accent and Prosody in the Context of Cross-cultural Multilingualism. *Mediterranean Journal of Social Sciences, MCSER Publishing*, Vol. 6, No 6, S7, Rome – Italy, 242–247.
- Номачи 2015:** М. Nomachi, Language contact and structural changes in Serbian and others Slavic Languages in the Banat Region, *U prostoru lingvističke slavistike*, Beograd, 549–564.
- Поповић 1955:** Д. Поповић, *Срби у Банату до краја осамнаестог века – Историја насеља и становништва*, САН, Посебна издања, књига ССXXXII, Етнографски институт, књига 6, Београд: Научна књига.
- Радан 2009:** М. Радан, Иновације у српским говорима у румунском Банату у светлу језичке интерференције (са посебним освртом на карашевске говоре), *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 38/1, 289–302.
- Радан 2014:** М. Радан. О акценту најархаичнијих српских говора у румунском Банату (карашевски, свинички, банатско-црногорски), *IWoBA VIII, Реферати VIII међународног скупа о балтословенској акцентологији*, *Славистички зборник*, Нова серија, књига I, Нови Сад, 8–14.

- Станишић 1995:** В. Станишић, *Српско-албански језички односи*, Београд: Српска академија наука и уметности, Балканолошки институт, 156 стр.
- Степановић 1994:** П. Степановић, *Говори Срба и Хрвата у Мађарској. Штокавско наречје*, Нови Сад – Београд: Матица српска – Вукова задужбина.
- Томић 1990:** М. Томић, Сеобе без сеоба. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XXXIII, 487–490.

SERBIAN SPEECH IN ROMANIA – INTERLANGUAGE IMPACT FROM A PROSODIC PERSPECTIVE

Summary

The paper presents the main prosodic characteristics of the Serbian speech in Romania. The subject of the paper is a comparative analysis of two Serbian varieties in the Romanian area: the Romanian Banat and the Danube Gorge from the perspective of a strong interlanguage interference regarding prosody. The aim of the paper is to present the inventory and distribution of prosodemes in these varieties, as well as to determine the influence of Romanian which is reflected in losing quality distinctions, consistently shortening post-accent quantity and the existence of the expiratory accent.

Key words: Serbian speech in Romania, Romanian Banat, Danube Gorge, accent, Serbian, Romanian, Balcanisms, interference.

Aleksandra R. Lončar